

Vi skärgårdsbor

Nr 1 April 2008

Tidningen från Skärgårdarnas Riksförbund

I detta nummer:

Möte med Maud Olofsson

SRF träffar "skärgårdsministern"

Bredband i skärgården

Konferens i Stockholm

Söderhamn och Bohuslän

Presentation av två olika medlemsföreningar

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Välkommen till ett nytt fullmatat nr av *Vi Skärgårdsbor!*

Jag vill börja med att tacka för alla positiva reaktioner vi har fått på att Skärgårdarnas Riksförbund nu ger ut en egen tidning. Många har under årens lopp berömt oss för att vi har mycket stora kunskaper om skärgårdsbornas villkor och hur de många olika system och spelregler fungerar som påverkar detta. Denna kunskap har kommit fram i remissvar, myndighetskontakter och olika möten med beslutsfattare. Men vi har faktiskt inte varit så bra på att informera lite bredare på olika sätt. Med hjälp av tidningen *Vi Skärgårdsbor* blir vi nu bättre på detta.

En annan del i informationsarbetet är att vi under vintern genomför en hel serie möten runt om i landet hos våra medlemsföreningar. Tillsammans bjuder vi även in politiker och tjänstemän från kommuner och länsmyndigheter till en bred information om våra viktiga frågor. Vid mötena blir det ofta en bra diskussion om vilka problem som är mest aktuella i just deras skärgård. Vi från SRF får tydliga signaler på vilka frågor som man vill att vi ska arbeta med.

Vi har också nyligen träffat näringsminister Maud Olofsson. En viktig fråga för oss att skicka med så här efter mötet är hur den beslutade omdaning av Glesbygdsverket och två andra myndigheter påverkar rege-

ingens uppdrag till GBV att bevaka utvecklingen i landets skärgårdar. Den stora delen av nuvarande GBV ser ju ut att bli kvar i Östersund inom en ny "utvärderande och analyserande" myndighet som ska bildas. Det gäller då att få med skärgårdsperspektivet där. Vi vet att kompetensen finns. Så vi vill se att näringsministern ger den nya myndigheten ett tydligt uppdrag att även i framtiden bevaka skärgårdsfrågorna.

En positiv händelse i rätt riktning vill jag gärna berätta om. På Näringsdepartementet vet man ju numera att Sverige är det land inom EU som har flest bebodda öar. Därmed har man rimligen ett ansvar att vara påläst i dessa frågor. När man i höstas inom EU diskuterade hur den så kallade sammanhållningspolitiken fungerade, så kom ett förslag från Grekland att studera hur nuvarande regionalpolitiska åtgärder fungerat gentemot öarna. Då anmälde Näringsdepartementet direkt ett tydligt intresse från svensk sida att vara en aktiv deltagare i en sådan studie. Mycket bra!

Just nu sker en hel del förändringar för skärgårdarna. Många åtgärder inom regionalpolitiken växlar in på en ny period 2007-2013 med olika insatser. Det ska bli mycket intressant att se hur bra våra olika skärgårdar blir uppmärksammade i alla de olika pro-

gram som nu håller på att starta. Vi ska framöver berätta en hel del om detta i *Vi skärgårdsbor*. Längre in i detta nummer kan du läsa om hur Leader områdena ser ut att utveckla sig.

Bengt Almkvist
Förbundssekreterare
Skärgårdarnas Riksförbund

Vi skärgårdsbor

Nr 1, april 2008

Tidningen producerad av Skärgårdarnas Riksförbund. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare

Kjell Björkqvist, ordf SRF

Redaktion

Eva Widlund, Nothaga gård, Vinön

Postadress

Södra Vinön 112
715 93 Vinön

Redaktionens e-postadress

redaktionen@skargardarnasrikstofbund.se

Förbundets e-postadress

info@skargardarnasrikstofbund.se

Hemsida

www.skargardarnasrikstofbund.se

Framsida

Isjakt på Hjälmarens
Foto: Rikard Widlund

Produktion och tryck

Linderoths Tryckeri, Vingåker 2008

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Foto: Eva Widlund

SRF på ministermöte

Den 4 februari hälsades Skärgårdarnas Riksförbund välkomna till den ansvarige "skärgårdsministern" Maud Olofsson. Regionalpolitiken hör ju hemma på Näringsdepartementet och här har SRF sedan länge ett samarbete, där vi också får ett ekonomiskt stöd till vår verksamhet.

Det var Kjell Björkqvist, Hubbe Öqvist, Kristina Mattsson och Bengt Almkvist som fick en hel timmes givande samtal med ministern. Vi utnyttjade givetvis tiden till att informera om situationen för de över 80 000 skärgårdsborna. Vi lever ju uppsplittrade över hela landet på 101 kommuner och 18 län så det är ingen lätt uppgift att hjälpa de många olika grupperna med gemensamma problem och många gånger olika lösningar. Vår uppvaktning var även för att markera den nya situationen

när skärgårdarna inte längre har ett "eget" EU-program för att få uppmärksamhet och resurser.

Det visade sig snabbt att Maud Olofsson var påläst om flera av våra viktiga frågor. Vi fick ett bra samtal om allt från boendefrågor med fastighetsbeskattningen till sviktande service och olika svårigheter för företagandet. Det sista intresserade henne speciellt när vi kunde beskriva småföretagandets villkor i företag med kombinerade näringar och allt mer komplicerade regelverk.

Vi blev också uppmuntrade att fortsätta vårt arbete. Många viktiga frågor för oss blir aktuella i det politiska arbetet under mandatperioden.

Inte minst blev hon imponerad av vårt internationella arbete och hon såg gärna att SRF utnyttjade möjligheten att ge öarna extra uppmärksamhet under det svenska ordförandeskapet i EU hösten 2009. Vi passade på att lära henne att Sverige har flest bebodda öar av alla EU-länder.

Vi från SRF var mycket nöjda med mötet. Det värmdes givetvis att hon var så positiv till det vi gör och inte minst att hon hela tiden förde samtalet mot framtidsfrågorna, säger Kjell Björkqvist, ordförande i Skärgårdarnas Riksförbund.

Foto: Hubbe Öqvist

Maud Olofsson

Bengt Almkvist

Årsmöte på Dalarö 13 föreningar från hela landet mötte upp

Årsmötet 2008 var förlagt till Stockholms skärgård och förenat med temat "Företagande i skärgården". När vi kom till Dalarö lördagen den 23 februari var det strålande solsken. Ett solsken som gjorde oss alla glada till sinnet och som bidrog till det kreativa och trevliga årsmöte som vi hade under söndagen.

Företagarna Skärgården

Lördagen använde vi till ett viktigt tema för skärgårdsbor, nämligen företagandet i skärgården. Kjell Bjurman, ordförande i "Företagarna skärgården" i Stockholms ö-värld, Tommy Lundin kommunalråd från Haninge kommun samt Sune Fogelström, ordförande i SIKO medverkade. Vi fick en inblick i hur man jobbar med företagarrågorna i Stockholms skärgård. Något mycket påtagligt är reglerna för fraktstödet som är en av de stora frågorna för att förbättra för småföretagare på öarna.

Foto: Hubbe Öqvist

Studiebesök

Lördagen avslutades med ett mycket uppskattat studiebesök på Muskövarvet där Per Sundberg från Kockums informerade om hur där har bildats

ett antal småföretag. Vi fick veta att det välkända fartyget "af Chapman" som är vandrarhem i Stockholm reparerats på varvet. Vi fick också besöka de stora bergrum som finns på Muskö.

Trevlig samvaro

Vi var ett fyrtiotal deltagare som hade kommit till Dalarö och som vanligt hade vi en trevlig och givande samvaro på kvällen, med god mat och ett härligt humör. Det är så man redan längtar till nästa möte som snart är i Blekinge skärgård på Aspö utanför Karlskrona.

Årsmöte

Nästa morgon var det årsmöte. De formella delarna gick snabbt och utan problem. Vi kunde konstatera när verksamhetsberättelsen presenterades att Skärgårdarnas Riksförbund håller sig väl framme på de områden som rör skärgårdsfrågor. Vi är en organisation som finns i de flesta av Sveriges skärgårdar.

Omfattande verksamhet

Det är mycket som har hänt under 2007 och jag vill gärna framhålla vårt EU-projekt "Skärgård för framtid" som nu är avslutat och som blev en stor framgång för SRF. Det är många skärgårdsbor som under åren engagerat sig i det arbetet. Vi firade också 25-årsjubileum på Hindersön i Luleå skärgård i slutet av augusti. Vår samverkan med våra systerorganisationer i Europa har ytterligare utvecklats under året. Detta var endast några få exempel ur en omfattande verksamhet som SRF har bedrivit under 2007.

Därefter fastslog vi ännu en ambitiös verksamhetsplan för 2008 där vi särskilt poängterade arbetet med föreningarna och våra nätverk samt informationsfrågorna som oerhört viktiga. Ungdomsfrågorna gavs också ett utökat utrymme i vårt arbete under året som kommer.

Ann Forslund avtackades med den vackra boken "Svensk Kust, Från Koster till Haparanda.

Foto: Kristina Mattsson

Arbetsutskott

Efter detta valde vi ett nytt arbetsutskott för förbundet. Det blev omval av Kjell Björkqvist från Bohuslän som ordförande, Hubbe Öqvist från Luleå skärgård som vice ordförande, Kristina Mattson från Gräsö som kassör och som ny au-ledamot Per Frideen från SIKO efter Sune Fogelström.

Tack, tack

Så var vi framme vid slutet av mötet och det blev dags för avtackningar av dem som slutar i styrelsen och arbetsutskottet. Astrid Forslund från Söderhamn slutade efter ett par år i styrelsen. Eva Widlund från Vinön arbetar nu för SRF som informatör och kan då inte sitta kvar i styrelsen och arbetsutskottet. Nu får hon fortsätta att använda sin kreativa och drivande förmåga som anställd. Sune

Fogelström från SIKO har suttit i styrelsen och arbetsutskottet i fyra år. Vi kommer att sakna honom för hans kompetens och breda kontaktnät. Lars Erik Viklund från Hemsö som varit med sedan 1996 har suttit både i styrelsen och arbetsutskottet. Vi minns hans underfundiga humor och han var den förste i SRF som satte Norrlands skärgårdar på kartan.

Den som varit med längst och betytt mest är dock Anne Forslund från SIKO. Anne var en av initiativtagarna när förbundet bildades 1982 och hon har varit med i styrelsen sedan dess och i arbetsutskottet i många år som både kassör och sekreterare. Det är inte alla dagar man avtackar någon som varit med i 26 år i en styrelse och som så påtagligt påverkat skeendet under hela den tiden. Vi som är kvar kommer att sakna Anne för hennes stora engagemang för skärgården och dess folk och hennes tydliga och bestämda sätt att driva frågorna, alltid med skärgårdens bästa inför ögonen.

Det sista vi gjorde innan vi skildes var att tacka våra anställda för 2007. Bengt Almqvist vår förbundssekreterare som genom sin kunnighet, sitt stora kontaktnät och aldrig sinade entusiasm för skärgårdens frågor är en klippa och ryggrad i SRF. Kristina Mattson vår kassör som alltid är lika trygg, kunnig och eftertänksam och som håller ordning på oss andra. Eva Widlund vår informatör som alltid har något nytt på gång och som genom sitt smittande glada sätt får oss andra att lyfta oss lite över vardagen. Hela styrelsen uttryckte sin uppskattning för ett mycket bra arbete.

Därefter åkte var och en hem till sig efter två intensiva dagar med mycket allvar men också mycket glädje med många skratt och go'a kramar.

Kjell Björkqvist

Öbor från Luleå skärgård i norr till Bohuslän i väst samt från insjöarna Vättern och Hjälmaren hade samlats på Dalarö denna belg.

Foto: Peter Tornberg

Leader i skärgårdarna

I början av 2007 beslutade SRF att inte försöka bilda ett samlat nationellt Leader-område för landets skärgårdar under 2007-2013. Vi har visserligen sett hur ett sådant program för ö-områden fungerar mycket bra i t.ex. Danmark. Men efter statens beslut att medlen för blivande Leader-grupper ska fördelas på länen för att där bilda regionala områden försvårades arbetet med ett rikstäckande program för skärgårdarna. Dessutom var flera kommuner angelägna om att ha med "sin" skärgårdsdel i sina egna regionala program.

Nationella Landsbygdsnätverket

Vi är visserligen fortfarande kritiska till hur pengarna fördelas eftersom landets skärgårdar tidigare haft tillgång till ett nationellt program, Mål 2 Öarna. Men nu är det som det är. Bland annat på grund av vår kritik finns dock en del resurser kvar centralt i Landsbygdsprogrammet för mer nationellt samlande aktiviteter. Tanken är att rikstäckande organisationer skall kunna uppmuntra att nya former av nätverk utvecklas. För detta har man bildat det Nationella Landsbygdsnätverket.

Nätverksträffar

Vi har direkt tagit hjälp av detta Nationella Landsbygdsnätverk under vintern för att genomföra ett 10-tal möten kring arbete, boende och service i landets skärgårdsområden. Mötena har SRF genomfört tillsammans med våra medlemsföreningar och deras aktiva skärgårdsbor. Dessutom har vi bjudit in länsmyndigheter, befintliga eller blivande Leader grupper, samt olika föreningar som t.ex. LRF och Hela Sverige ska Leva,

liksom företrädare från den kommun där mötena varit.

Genom de regionala mötena har man kunnat se bredden på vårt arbete. Vi har presenterat våra kunskaper och hur vi driver på ett förändringsarbete på riksnivå. Tack vare samverkan i SRF får man inspiration och draghjälp i arbetet. Samtidigt har vi i SRF fått mer direkt kontakt med föreningarnas medlemmar och vi har fått höra vilka frågor man verkligen prioriterar lokalt.

En viktig del i mötena har därför varit att etablera kontakter med nuvarande och blivande Leader-områden och LAG-grupper. Vi tror att det kommer att finnas stora möjligheter inom programmet Leader att arbeta med skärgårdsfrågor.

Leader-samverkan

Men Leader kräver ett utvecklat och formaliserat lokalt projektarbete som kanske inte alltid är så lätt att lösa. Vi vet att det finns bebodda öar i 101 kommuner fördelade på 18 län. Man brukar räkna med att det finns cirka 80 000 skärgårdsbor med de olika definitioner länen har gjort. I många av dessa kommuner utgör skärgårdsborna bara en liten del av befolkningen. Det innebär att det ofta är rent praktiskt svårt att skapa det stöd som behövs för att driva på ett utvecklingsarbete. Man behöver draghjälp. Det bästa är om den går att hitta inom ett Leader-område. Men vi tror att man många gånger måste samverka mellan flera områden för att komma framåt.

Här har SRF ett speciellt ansvar. Vi är övertygade om att det behövs en samverkan mellan Leader-områden för att få fram kreativa projekt för skärgårdarna. Idag ser det ut att bli minst 18 olika Leader-områden som berör SRF medlemmar. När dessa grupper börjar komma igång vill vi erbjuda samarbete kring projekt där vi kan ge draghjälp åt både befolkningsmässigt stora och små skärgårdar.

Bengt Almqvist

Leader-områden på gång med skärgårdskontakt

- Ranrike, i norra Bohuslän
- Terra et Mare 2007-2013, i södra Bohuslän
- Ven (område ännu oklart)
- Leader Blekinge
- Kustlandet, från Mönsterås till Norrköping
- Sommenbygd, med bl.a. Visingsö
- Gränslandet, med bl.a. Vinön
- Kustlinjen, i Södermanlands läns skärgård
- Gotland, med Fårö
- Norra Mälarstranden, med öar i Mälaren
- Växtlust Värmland, med bl.a. Lurö
- Stockholms skärgård (områden ännu oklara)
- Upplandsbygd, med bl.a. Gräsö
- Leader Hälsingland, med bl.a. Söderhamns skärgård
- Höga Kusten med bl.a. Hemsö och Ulvön
- URnära, med bl.a. Holmön
- Mare Boreale, från Skellefteå till Haparanda

Bohusläns Skärgårdsråd

– vår förening i väst

Vårt område sträcker sig från Idefjorden vid norska gränsen ner till öarna i Göteborgs södra skärgård. Inom området finns öar utan landfast förbindelse men med helårsboende befolkning exempelvis på Koster, Gullholmen, Åstol, Dyrön, Marstrand samt öarna i Göteborgs norra och södra skärgård.

I Göteborgs norra Skärgård finns ett antal öar som utgör Öckerö kommun. Där har vi Sveriges näst största befolkning på öar utan landfast förbindelse efter Gotland. Bland de något större öarna med broförbindelse finns Smögen, Skaftö, Orust, Tjörn och Hisingen.

På fastlandet finns även ett antal kända kustsamhällen som vi räknar till skärgården såsom Kungshamn, Grebbestad, Fjällbacka med flera.

Närheten till Norge

Bohuslän blev svenskt 1658. Tidigare tillhörde vi Norge. Minnen och påverkan från tiden före 1658 har falnat. Det finns kvar i enstaka ord och Ortsnamn. Men vi bohuslänningar har fortfarande inga problem med att förstå norska.

I modern tid märks närheten till Norge. Under de första decennierna efter kriget kom många norrmän till

Sverige för att arbeta. Under de två senaste decennierna har denna ström vänt. Den heta norska arbetsmarknaden lockar många västsvenskar dit. Gränshandeln i norra Bohuslän är intensiv. Strömstad har en livlig kommers med norskar året om.

Arbetsmarknad i stark förändring

Under de tre senaste decennierna har arbetsmarknaden i Bohuslän förändrats mycket starkt. De traditionella näringarna har kraftigt minskat. Hit räknas fisket med landbaserad beredningsindustri.

Utsjöfisket som fångst av Islandsill vid Island, långa till luftfisk vid Shetland har helt försvunnit. Hemmafiskarnas skara har kraftigt minskat. Kvar finns ett räk- och kräftfiske i Skagerak och Kattegatt samt visst fiske efter torsk och plattfisk. Bohuslänska båtar fiskar även torsk i den svenska zonen i Östersjön. En större fiskeflotta av moderna ståltrålare finns numera bara kvar i södra Bohuslän och Göteborgsområdet.

Av stenindustrin i Norra Bohuslän återstår inte mycket. Mindre brott finns kvar som bryter sten till speciella ändamål. Jordbruket finns kvar men antal gårdar och människor sysselsatta i denna näring har kraftigt minskat.

På industrisidan har alla varven med byggnation av större tonnage försvunnit. Nedläggningen av Uddevallavarvet kändes av i hela mellersta Bohuslän. Kvar finns dock en blomstrande varvsindustri för fritidsbåtar på Orust i första hand. Här tillverkas fritidsbåtar av hög kvalitet för den svenska marknaden samt till export på hela världsmarknaden.

Det som har tillkommit i stor skala är petrokemiindustrin i Stenungsund och Lysekil.

Då näringarna ute i skärgårdssamhällena har minskat har detta resulterat i att människor antingen flyttat dit arbete finns eller så pendlar man till arbetet.

I södra Bohuslän med tillgång till arbetsmarknaden i Göteborgsområdet har befolkningen ökat. I Göteborgs södra skärgård har den bofasta befolkningen ökat från cirka 1 800 personer på 1960-talet till nästan 5 000 idag. Pendlning pågår även här i stor omfattning.

Av detta skäl är kommunikationer mycket viktiga för skärgården så att man kan bo kvar i sin hemmamiljö vid kusten även om arbetsplatsen ligger långt borta.

Förändrat boende i kustområdena

De traditionella kustsamhällena har bestått av enskilda hus byggda kring vattnet i en skyddad vik. Husen ligger nära varandra för att ge skydd åt vinden från havet. Dessa fastigheter har under senare år blivit mycket ef-

tersökta som sommarboende för människor från andra delar av landet. Detta har inneburit att de gamla samhällskärnorna har utarmats på helårsboende personer och deltidsboende har tagit över. Priserna på dessa fastigheter har ökat kraftigt under de senaste åren så den lokala befolkningen med normala inkomster har haft svårt att konkurrera om dessa fastigheter. Normalt är att mellan 50 till 90 procent av alla fastigheter i samhällenas gamla delar ägs av deltidsboende. Det är därför svart och tyst på vintern men överbefolkat på sommaren.

Under senare år har det även blivit tydligt att kustsamhällena behöver ett mer differentierat boende. Man behöver tillskapa hus av flerfamiljstyp med såväl hyresrätter som bostadsrätter, då t.ex. ungdomar oftast behöver ett första boende till lägre kostnad än vad ett eget hem utgör.

Bohusläns Skärgårdsråd har under senare år varit mycket aktiva i frågan om boende i skärgård. Vi har deltagit i utredningar inom Leader-projektet Carpe Mare där dessa frågor tagits upp.

Fastighetsskatten

Den förut gällande fastighetsbeskattningen missgynnade speciellt kustbor i attraktiva lägen. Dels höjdes skatten för att din granne sålde till delårsboende till höga priser dels fanns den så kallade belägenhetsfaktorn, en ren straffskatt för kustbefolkning. Genom det beslut som togs i Sveriges riksdag den 17 december förra året får vi nu en fastighetsbeskattning som är rimlig.

På vissa punkter kunde utformningen ha varit annorlunda, men den nya fastighetsskatten är ändå en stor seger för Sveriges skärgårdsbefolkning. Bohusläns Skärgårdsråd såväl som SRF har varit viktiga röster, med kontakter ända in i regeringskansliet, i den "kör" av protester som fanns mot den dåvarande utformningen av fastighetsbeskattningen. År 2007 blev därför ett speciellt bemärkelseår för

Vinter vid kusten.

oss i och med seger i denna viktiga fråga.

Turismen – Besöksnäringen

Besöksnäringen är en av de traditionella näringarna som lever vidare och utvecklas. Men näringen har förändrats. Tidigare bodde de som hade råd på pensionat. Det fanns flera pensionat i de flesta samhällena längs kusten. De som ville ha ett billigare boende hyrde in sig under några veckor hos "vanligt folk".

Bohuslänningarna flyttade ner i sina källare eller till uthus och skjul. Här bodde man enkelt under sommaren för att få in en kontantinkomst på sin fastighet. Detta gjorde att många kom i åtnjutande av inkomster från sommargästerna. Genom den direkta kontakten knöts många vänskapsband mellan kustens befolkning och de tillfälliga gästerna på sommaren.

När sedan lågprisresor ner till solen i Medelhavsområdet dök upp på sent femtiotal så försvann underlaget för pensionaten. Endast enstaka pensionat blev kvar. Nu är vi tillbaka och boende på pensionat, ibland i form av ett SPA, ökar. Men framför allt är det den så kallade "rörliga besöksturismen" i form av båtuturister som med sina fritidsbåtar befolkar våra hamnar och öar ute i den Bohuslänska skärgården. Här finns inte bara svenska båtar. I norr är det norrmännen som i stora skaror kommer i sina numera flotta båtar. Men även danskar, tyskar och holländare kommer i betydande antal.

Med de klimatförändringar som många nu tror skall komma så för-

ändras förutsägningarna för turismen. Varmare klimat här hemma och en längre säsong ökar ytterligare attraktionskraften på turister för vår skärgård. Blir det sedan väldigt hett nere i Medelhavsområdet kommer många människor att vilja åka norrut för att få ett dragligt sommar-klimat. Trycket på kusten ökar. Påverkan på vår (kultur)miljö kommer att bli mer påtaglig. Här uppstår då frågan, hur vill vi som bor på kusten att

formerna för turismen skall se ut? Ingen vill vara utan de möjligheter till arbete och ekonomisk utveckling som turismen erbjuder. Men vill vi det till vilket pris som helst? Detta är en fråga som bör diskuteras på alla nivåer i vårt samhälle, för sannolikt kommer den att beröra oss alla. Bohusläns Skärgårdsråd har turism som en fråga på sin agenda.

Storregion

I vår del av Sverige har en storregion skapats. Vårt gamla län, Göteborgs och Bohus län ingår nu i Västra Götalands Regionen. I det gamla länet var ju kusten en mer betydande del än vad som nu är fallet i den nya storregionen. Detta gör att kustfrågor inte får den framskjutna position som tidigare var fallet. Det ökar kravet på oss själva att få upp frågor som vi tycker är angelägna på bordet så att tillbörligt intresse riktas även mot vår skärgård. Flera kommuner i Bohuslän är små med ett svagt underlag för skatteintäkter, vilket förmodligen kommer att leda till fördjupat samarbete kommunerna emellan eller till sammanslagningar.

Bohusläns Skärgårdsråd - en regional förening

Bohusläns Skärgårdsråd, som bildades redan 1997 på Bohus Malmön, samlar ett femtiotal föreningar till en regional förening. Vi försöker att identifiera de frågor som berör många i vårt område och där det upplevs rätt att många arbetar tillsammans. Fastighetsskatten var en typisk sådan fråga. Områden som beskrivs

ovan såsom arbete, boende, turism är andra frågor som berör alla.

Vi letar efter saker som kan definieras som det goda exemplet, vilka vi sedan kan sprida inom området. Här finns i vårt område bland annat exempel på lokal demokrati mellan samhällsföreningar och kommunledningar. I Öckerö kommun finns ett levande demokratiprojekt vilket uppmärksammats med ett pris för detta arbete.

Inom vårt område har under 2007 skapats två stycken Leader-projekt. Bohusläns Skärgårdsråd deltar aktivt i båda dessa projekt. Detta ger oss möjlighet att hitta projekt som kan vara gränsöverskridande och inriktade på speciella skärgårdsfrågor. Vi ser det även som viktigt att sprida kunskap om Leader-projektens exis-

tens och hur dessa kan nyttjas som en resurs bland våra medlemsföreningar och dess medlemmar.

Vi arbetar även med att vidmakthålla och förbättra våra goda kontakter med regionen för att få dem att se och beakta skärgårdsfrågor. Vår nye landshövding Lars Bäckström är ju bohuslänning från Uddevalla. Vi hoppas att det skall bli möjligt att ha goda kontakter med honom och hans stab av medarbetare.

Vi ser det även som mycket viktigt att arbeta tillsammans med SRF för att de på ett nationellt plan skall kunna hävda att de på ett bra sätt representerar den svenska skärgårdsbefolkningen.

Men den viktigaste frågan inom den närmsta framtiden är kontakten med

våra medlemsföreningar. Vi försöker att ha en sammansättning på vår styrelse som ger en god geografisk täckning. Dock finns det mycket som kan bli bättre på denna punkt.

Jan-Eric Ericsson, ordf. BSR

Foto: P. Klestål

Jag hemma på min brygga i Grundsund.

Med tåget till

Landsbygdsriksdagen

En personlig reseskildring av en öbo bland många landkrabbor

Det var dags för den tionde landsbygdsriksdagen och folk vallfärdade till Lycksele. Vi såg dem redan på tågstationen, några förvåntansfulla "riksdagsledamöter" som skulle ta nattåget upp till Lappland. Tåget var förlängt med så många extravagagnar att perrongerna inte alltid räckte till visade det sig. Efter en del bestyr med bäddning kom vi till slut i ordning i var sin brits och somnade gott till det susande ljudet från tågets färd genom natten.

Från vår till vinter

När vi vaknade på morgonen hade vi förflyttats från ett vårlandskap med blåsippor där hemma till ett vinterlandskap med stora områden av orörd vit snö som gnistrade så vackert i solskenet. Vi som inte fick

Foto: Eva Widlund

plats på Hotell Lappland fick bo på olika hotell inne i stan eller flera mil utanför Lycksele. För även om Hotell Lappland är ett stort hotell räcker det inte till när 1100 personer samlas till riksdag.

Efter att ha installerat oss på vårt lilla familjehotell var det dags att bege sig till Landsbygdsriksdagen och det var bara att följa strömmen av folk som tog genvägen på isen över Ume älv. Det blev den självklara vägen sedan mellan vårt hotell och Hotell Lappland. Som öbor njöt vi av att få vandra på isen, något vi inte har kunnat göra hemma denna vinter.

Möten

Vid registreringen träffade jag genast bekanta och det är en del av det roliga, en del har man kanske inte sett på

flera år och det blir alltid mycket att prata om. Vilka frågor driver ni hos er nu? Hur har det gått med det där bostadsprojektet som ni höll på med? Vilka seminarier ska du gå på? Sorlet steg och det var många som hade mycket att prata om under lunchen.

Själva inledningen följdes inte bara av dem som lyckades få plats i plenisalen, vilket vi faktiskt gjorde – på tredje bänk dessutom, utan även via storbildsskärmar i många andra lokaler på hotellet. Det var mycket välordnat så alla kunde följa med vad som hände på scenen. En av invigningstalarna som många minns extra var Ole von Uexkull, vd för det alternativa nobelpriset "The Right Livelihood Award". Hela hans tal går att läsa på hemsidan

www.helasverige.se

Snö, is, eld - trumma och sång

Landsbygdsriksdagens egentliga invigning var på kvällen på torget inne i Lycksele. Marschaller och facklor lyste välkomnande när alla deltagare intog torget mitt i stan. En grupp eldakrobater jonglerade med sina eldklot och det dova ljudet från trolltrumman kallade till en andra omgång av invigningstal. Efter såväl Lyckselehymnen som samisk björndans kom så Roger Pontare till sist och framförde en sång tillsammans med en sames jojk. Det var mycket stämningfullt och väl inramat av isen, elden och snön. Och därmed var riksdagen ordentligt invigd och alla började tacksamt röra på sig för att återfå värmen i kroppen.

Mycket att välja på

Seminarier, miniseminarier, utställningar och program på scenen, hela tiden pågick det något. Det var inte lätt att hinna med allt man ville gå på. Första dagen var det trångt i utställningskåtan, men senare gick det riktigt bra att se vad här fanns och då blev det också tid att prata med alla duktiga människor som stod vid montrarna. Som öbo letade jag kopplingar till skärgården, men det var nog bara på två ställen jag hittade något sådant. Förutom bland Gles-

bygdsverkets alla publikationer var skärgården även omnämnd i montern från Luleå kommun.

Det ena seminariepasset avlöste det andra och man gick mellan de olika lokalerna med namn som Myskoxen, Vargen och Renen. Regeringskansliets seminarier var dock inte på samma hotell utan på Ansia, stugbyn på "andra sidan" älven, dit man kunde promenera eller åka med busstransfer. Här anordnades ett antal dialogseminarier för att lyssna in vad gräsrotterna har för tankar och idéer kring en positiv landsbygdsutveckling. Jag blev verkligen imponerad av det genuina intresset att lyssna in oss "lantisar".

Ungdomar utvecklar bygden

Ett seminarium som jag tycker var väldigt bra och där vi fick skratta mycket var "Vi gör det på landet". Fyra unga driftiga entreprenörer berättade på ett härligt sätt om varför de har valt att starta eget på landsbygden och hur det var. Seminariet leddes mycket proffsigt och genom inspel från publiken blev det ett av de bättre seminarierna som jag var på.

Skärgården - en del av landsbygden?

Det var länge sedan jag var på en landsbygdsriksdag senast, men jag kan

konstatera att även om det har blivit ett större arrangemang så är det fortfarande en fantastisk träffpunkt för engagerade landsbygdsbor som tillsammans med olika offentliga myndighetspersoner har samma mål – att utveckla landsbygden. Egentligen var det bara en sak jag saknade och det var skärgårdsborna. Vi var tre vinöbor och jag höll hela tiden utkik efter andra öbor. Men om det händelsevis var några där, förutom gotlänningarna, så märkte jag inte av det, förutom då på kvällen, efter middagen. På väg ut från restaurangen satt två personer från den utländska delegationen och "samlade" på svenska leenden. Och det var precis vad de fick av alla mätta och glada middagsgäster. Men nyfiken som jag är stannade jag upp och pratade med dem. Kvinnan var från Tyskland och mannen var från Skottland. När jag berättade att jag har varit i Skottland en enda gång, och då på ön Islay, sken han upp och började prata ivrigt om sin hemö - Islay! Och så var samtalet igång – oss öbor emellan! Så visst träffade jag en öbo till sist, men inte från Sverige!

Eva Widlund

Landsbygdsriksdagen 2008 7-9 mars på Hotell Lappland i Lycksele

"Landsbygd är framtidsbygd" – Är skärgården en del av detta?

Landsbygdsriksdagen firade 20 år och över tusen personer reste till Lappland för att delta i detta arrangemang. Under tre dagar diskuterades landsbygdens framtid i ett 70-tal seminarier. Ungefär åttio ungdomar och lika många internationella gäster deltog, vilket gav arrangemanget en speciell prägel.

Klimatfrågan var en av de stora frågor som diskuterades under Landsbygdsriksdagen. Jobba lokalt – tänk globalt! De nya kraven på alternativ energiproduktion kommer på många sätt att gynna landsbygden.

Jämställdheten debatterades livligt under internationella kvinnodagen, som "råkade" vara en av dagarna under landsbygdsriksdagen.

Ungdomarna var en frisk fläkt på Landsbygdsriksdagen. Hur kan ungdomarna bli kvar och utveckla sina bygder?

Fyra ministrar medverkade och gav regeringens syn på landsbygden. Det har aldrig funnits så stora utvecklingsmöjligheter för landsbygden som nu, menar man. Tillsammans med regeringstjänstemän diskuterades det även flitigt kring innehållet i regeringens landsbygdsstrategi.

Läs gärna mer om Landsbygdsriksdagen på hemsidorna www.helasverige.se och www.landsbygdsriksdagen.se

Arrangörer för årets Landsbygdsriksdag - den tionde i ordningen - var Hela Sverige ska leva, Landsbygdsnätverket, Länsbygdsrådet i Västerbottens län och Lycksele kommun.

När får skärgårdsborna bra bredband?

Bredbandskabeln till Vmön, oktober 2005. Foto: RoseMarie Olsson

Med den rubriken bjöd SRF in till ett möte om utbyggnaden av bredband i landets skärgårdar. Vi skärgårdsbor är ofta "sist på linjen" när det gäller service och infrastruktur. De många gånger besvärliga fasta kommunikationerna kräver egentligen att den nya IT-tekniken borde bli riktigt ordentligt utbyggd med bra kvalitet.

Regeringen tillsatte 2007 en utredare, Åke Hedén, som ska utvärdera hur nuvarande stöd till utbyggnad av bredband fungerat. Han ska ta ställning till om det är motiverat med ytterligare statliga åtgärder för att främja utbyggnaden i små orter och på landsbygden. Utgångspunkten är att alla orter och landsbygden ska ha tillgång till it-infrastruktur med hög överföringskapacitet vid utgången av 2013.

SRF egen utredning

För att göra skärgårdsbornas röst hörd in i denna utredning har SRF under hösten 2007 anlitat Christer Svensson, knuten till Linköpings Universitet, för att göra en inventering av situationen och de olika tekniska lösningar man valt i olika delar av landet. Resultatet visar att det finns skärgårdar som har en utmärkt lösning idag, men det finns också de som helt saknar möjlighet att få fast bredband.

Rapporten presenterades på ett möte den 16 november 2007 i Stockholm. Bland deltagarna fanns representanter från regeringens tillsatta bredbandsutredning, Näringsdepartementet, Post- och telestyrelsen, Glesbygdverket och Sveriges Kommuner och Landsting. Riksdagsledamoten Monica Green deltog också.

I rapporten, som kommer att ingå i SRF:s vitbokserie med titeln "NY TEKNIK, IT-infrastruktur i svenska skärgårdsområden" framhålls att det handlar om en ny nationell infrastruktur som nu byggs ut över landet, lika viktig som vägar, telefoni, radio och TV. I en förenklad mening bryter IT-tekniken en del av vår isolering. Vi kan delta i utnyttjandet av tjänster och möjligheter på samma villkor trots att vi sitter utspridda på kobbar och skär runt om i landet.

Vad är bra bredband?

Det finns några viktiga aspekter som SRF framhåller speciellt:

- Vi ser med viss oro på hur utbyggnaden av IT-strukturen har lämnats alltför mycket vind för väg. Vi vill att samhället tar ett tydligare ansvar för att tekniken säkerställs även för skärgårdarnas befolkning.
- Vi märker att många kommuner anser att det blir alltför dyrt att satsa på en utbyggnad till de allra sista husfallen.

- Vi är oroad över bristen på samordning kring teknik och kvalitet. Vi ser att vissa områden får en utmärkt utbyggnad medan andra kommer på efterkälken.

- Vi ser att man i begreppet "bredband åt alla" har släppt begreppet kvalitet. Bara minsta signal kryper fram anses en utbyggnad ha skett. Ribban för godkänd kvalitet saknas och borde sättas av staten och inte på olika nivå i olika kommuner.

En viktig del av rapporten är den inventering som är gjord läns- och kommunvis, baserad på intervjuer med såväl kommuner som skärgårdsbor.

Nya jobb och bättre service

Många kommuner resonerar strategiskt att en bra utbyggnad av bredband lockar nya invånare och sommarstugeägarna att stanna längre i kommunen. Moderna IT lösningar är en förutsättning för nya företagsetableringar. Det ger bättre möjligheter att nå ut med information och därmed en bättre konkurrensförmåga. Det är givetvis också mycket viktigt att det går lättare att göra betalningar, beställningar, bokningar och sökning av varor och tjänster.

Det finns också rena nyetableringar som aldrig skulle ha skett utan den nya tekniken. Polisens tre anmälningssentraler på Sandhamn, Arholma och Ornö är här paradexempel. De skapades för att kompensera för jobb som försvann med Sjöfartsverkets neddragningar på lotsplatserna. Satsningen har idag skapat jobb åt 48 personer i skärgården vilket är betydligt mer än neddragningarna som gällde på sju tjänster.

Anna Wibom från Post- och telestyrelsen, Anna Gillholm från Utredning Bredband 2013 och Eva Sörell från Näringsdepartementet. Foto: Eva Wiltund

Bengt Almkvist

Skärgårdsbönder träffades i Sankt Anna

Skärgårdsbönder på väg till Lilla Rimmö på studiebesök.

Foto: Anna-Karin Utbult Almkvist

Den första helgen i oktober samlades 25 skärgårdsbönder från olika delar av landet i Sankt Anna skärgård i Östergötland. Träffen anordnades av Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, i samarbete med Leaderområdet Kust-landet och var en fortsättning på det nätverksarbete som påbörjades 2006.

Inventering

År 2005 gjorde SRF en inventering av året runt aktiva bönder på öar utan fast landförbindelse. Denna inventering skedde med stöd från Jordbruksverket och var den första övergripande kartläggning som gjorts. I annan officiell statistik går det inte att utläsa vilka som faktiskt utövar denna verksamhet på öar. Inventeringen omfattade hela Sveriges kust samt de stora insjöarna och visade att det då fanns ca 240 aktiva brukare fördelade på 118 öar, dvs. på ca 20% av landets bebodda öar. Vid inventeringen framkom det att många önskar kontakt med andra ö-bönder för att kunna ta del av varandras erfarenheter och för att stötta varandra i olika frågor. Man skulle också tillsammans ha större möjligheter att påverka och framföra idéer och åsikter.

Start 2006

Under hösten 2006 anordnade därför SRF, i samarbete med Jordbruksverket, två möten dit man inbjöd skärgårdsbönder som håller djur året runt på öar. Den ena träffen ägde rum på Koster, den andra på Värmdö.

Blandade frågor

Bland de frågor som tagits upp på träffarna fanns både rent praktiska såsom transporter, byggnader, tillsyn, konflikter med det rörliga friluftslivet etc. men också regelverk som inte alltid fungerar särskilt bra då man har sin verksamhet på en ö. Man ser i många delar av landet att man hellre satsar på mer lönsamma inkomstkällor än jordbruk, och i dessa områden växer markerna snabbt igen. Därför är det viktigt att se på goda exempel och kunna ta del av initiativ i olika skärgårdsområden där man antingen lyckats hålla djur under många generationer, eller där man på nytt tagit upp beten på igenväxta öar och fått ett nytt liv i detta. Eftersom arbetsinsatsen är stor och kostnaderna höga, med bl.a. mycket transporter, så gäller

det att få ökade intäkter. En väg kan vara att försöka påverka stödsystemen, myndigheternas regelverk, en annan att förädla och på så sätt öka lönsamheten.

Djur-bönder

Vid höstens träff fanns får, get- och nötbönder med allt från ett fåtal till flera hundra djur per besättning. Man kom från stora och små öar, vissa med bete på bara en ö medan andra transporterar sina djur mellan en mängd olika öar. Så bredden var stor.

Studiebesök

Förutom genomgång av en rad angelägna frågor, gjordes också ett studiebesök på Lilla Rimmö där Jörgen Wastesson bor. Han övervintrar drygt 200 nöt och betar ett 20-tal öar och är därmed landets i särklass största skärgårdsbonde. Jörgen har nyligen byggt två nya ligghallar och det fanns mycket att diskutera vad gäller transporter, nybyggnationer, lönsamhet etc. Det var mycket intressant att få besöka honom och ta del av hans kunskap.

Årlig träff

En ny träff planeras ske hösten 2008. Vill du läsa med om vad som skett på nätverksmötena, så finns information på SRF:s hemsida under Skärgårdsbönder.

www.skargardarnasrikisforbund.se

Anna-Karin Utbult Almkvist

Jörgen Wastessons färja med vilken han kör många, många transporter.

Foto: Anna-Karin Utbult Almkvist

Skärgårds- fisket

På sensommaren 2007 samlades 33 skärgårdsbor på Hindersön i Luleå skärgård till ett möte om fiskefrågor. Det överskuggande problemet idag är den allt sämre lönsamheten i det yrkesmässiga fisket. Den beror givetvis på flera orsaker; sviktande fiskbestånd, ändrade konsumtionsvanor, ökande säl- och skarvbestånd och därmed skador på fångst och redskap.

Skärgårdsfisket kräver en hel del utrustning. Men det är också en ganska arbetsintensiv verksamhet som är ganska svår att rationalisera. Detta gör att det blir allt svårare att få en rimlig ersättning för sin tid. Fisket koncentreras allt mer till vissa arter och fiskeperioder för att få bästa lönsamhet.

Ett levande skärgårdsfiske i framtiden måste därför förnyas utanför de traditionella ramarna. Givetvis måste man arbeta med beståndsförbättrande åtgärder av olika slag. Men många i yrkeskåren måste säkert också ägna mer tid att höja värdet på sina produkter. Ökad förädling är en viktig väg. En annan är ökad satsning på fisketurismen.

Fisket på Norrlandskusten

En snabb inventering gjordes av fisket längs Norrlandskusten.

Strömning finns det ganska gott om, men fisket har ändå dålig lönsamhet. Ett problem är att konsumenterna inte vill ha rund fisk och att butikerna inte alltid kan hantera färsk fisk.

I Norrbottens skärgård minskar laxbeståndet. Vildlaxen klarar sig bättre medan det är ökad dödlighet hos odlad lax. Skarven är effektiv på att jaga nyutsatta laxungar.

Även Sikbeståndet har minskat kraftigt. En viktig orsak är det ökande sälbeståndet. Men miljöbetingelserna

”Push up” är stora laxfällor som används för att sälen inte ska komma åt fisken så lätt.

har också ändrats. Allt större mängd lagd rom dör eftersom det är för mycket alger på stenar och botten. I Söderhamns skärgård är siken nu helt borta.

Siklöja är den ekonomiskt viktigaste arten för skärgårdsfisket i Bottenviken. Løjrommen är den värdefulla produkten. Yrkesfiskarna har på senare år utvecklat ett samarbete för att gemensamt ta ansvar för förvaltning av fisket med val av tider och redskap.

Både gädda och abborre finns det ganska bra bestånd av, men det är alldeles för dåligt betalt för rund fisk. För att få upp priserna behöver man utveckla förädling och distributionsvägar.

Efter invandringen av yngel på 1980-talet etablerade sig ett torskbestånd i Bottenhavet. Men det fiskades bort på två år när även stora trålare från västkusten kom och fiskade effektivt. En sådan trålare motsvarar i kapacitet dagens hela fiskeflotta längs Norrlandskusten. Hade inte torsken fiskats ut på detta sätt så hade beståndet kanske hållit i 15 år för vanligt kustfiske.

Nödvändiga åtgärder

Diskussionen om lämpliga åtgärder var livlig. I församlingen fanns allt från rena yrkesfiskare till de som ser

en framtida utveckling i turistfisket. Alla var dock överens om att man måste kunna stoppa ett industrifiske i Östersjön. Läxan från den dåliga vården av torsken borde räcka. Detta inlandhav är för sårbart för ett alltför hårt fiske.

Det är också ett problem att få myndigheternas acceptans för ett deltidfiske vilket är olyckligt eftersom det kan vara en framgångsrik väg att kombinera fiske med andra näringarna i kustområdena. För att undvika problem med extraknäckande stadsbor är det viktigt att deltidslicens bara ges till personer bosatta i skärgården.

Sälen ökar

Här gick känslorna heta. Antalet sälar har ökat kraftigt – och därmed problemen för fisket. Det finns nu också en rätt att jaga gråsäl för att minska skadorna på fisket. Vikaren är helt fridlyst. Den lilla skyddsjakten har knappast någon betydelse. Man räknar med att beståndet ökar med 3000 sälar per år. Den beslutade avskjutningen var 200 i hela landet varav 120 på Norrlandskusten!

En rundfråga vid mötet gav följande bild för norrlandskusten:

Söderhamn: Mer säl än någonsin. Gråsäl ända in på husknuten och in i älvmyningen.

Liten fiskeskola

Strömming

Lax

Sik

Siklöja

Gädda

Abborre

Torsk

Bilder från Svensk Fisk

Hemsö: Säl längs hela kusten och upp i Ångermanälven ända till Sandöbron.

Holmön: Vikaresälen finns på nordsidan om ön. Annars är gråsälen vanligast och ställer till mest skada. Den går normalt ända in i hamnbassängen på ön och även långt upp i älven.

Luleå skärgård: Gråsälen finns i hela skärgården och går även upp i Luleälven ända till Bodens kraftstation.

Bottenvikens fiskare ansåg att det behövs en avskjutning på ca 3000 djur. Då skulle skadorna minska. Flera funderingar fanns kring grundproblemen. Varför går sälen in så långt in på kusten? Går det att skrämman ut den? Man vet nu att vissa individer specialiserar sig på att vittja nät och fasta redskap. Att skjuta bort just dem är säkert en bra metod.

Främja skärgårdsfisket

Framtidens fiske måste i mycket större utsträckning förvaltas lokalt av olika grupper fiskare själva. Intresset för "samförvaltning" ökar. Därmed flyttar beslutsprocessen över resursen närmare skärgårdsborna och ett mer varierat utnyttjande. Flera goda exempel på detta finns, t.ex. förvaltningen av fisket efter räka i norra Bohuslän. I Hjälmaren tar fiskarna själva ansvar för vården av gösbeståndet genom bland annat beslut om redskap.

En annan viktig fråga är produktförädling där skärgårdarnas fiskare borde kunna engagera sig mer. Kunskapen om hur man tillreder fisk börjar försvinna. Många fiskare tycker att

de inte hinner bereda fisken eftersom fiskeperioden är kort och intensiv. Men en ökad förädling kan innebära en bättre lönsamhet om man är i ett område där bestånden minskar.

Fiskarna borde se sig om i olika skärgårdar för att få inspiration till hur denna näring kan utvecklas.

Folk som bor i skärgården ska få fiska på sina egna vatten. Om man ska ha en levande skärgård måste man få husbehovsfiska. Det finns idag regler som gör att fiskevattenägare inte får fiska på eget vatten medan andra yrkesfiskare får göra det!

SRF:s roll

SRF kan utgöra en viktig part i diskussionen kring skärgårdsfisket. Det rena yrkesfisket är välorganiserat. Men det blir allt tydligare att nya vägar måste sökas när lönsamheten innebär att det blir allt mer deltidsfiske i framtiden. Här har inte fiskets egna organisationer lyckats stödja förändringen. Dessutom kan SRF hjälpa till med erfarenhetsutbyte och förmedla intressanta kontakter om hur fiskare själva löst problemen i olika delar av landet.

Bengt Almqvist

Remissvar från SRF

Under våren har SRF lämnat remissvar angående:

- sälproblemen runt kusterna
- ekologiska produktionsformer och nya föreskrifter om miljöersättningar
- en begränsad fastighetsavgift för pensionärer

Remissvaren i sin helhet finns att läsa på vår hemsida www.skargardarnasriksforbund.se

500 öar i Söderhamns skärgård

Söderhamns skärgård består av c:a 500 små öar. Ett undantag är Storstungfrun som skiljer sig från de övriga genom sin storlek. De flesta ligger nära kusten och det är bara några av de södra ögrupperna och Prästgrundet i norr som ligger lite längre ut.

Till skillnad från Luleå skärgård som beskrevs i förra numret finns endast ett fåtal fast boende på öarna. Det är också sällan som vintrarna medger transport över isarna till öarna längst ut i skärgården.

Ursprungligen befolkades öarna av sommarfiskare. På stadens öar fick endast borgarfiskarna fiska. Endast de som var skrivna i Söderhamn fick utnyttja stadens öar och vatten. I norra delen av skärgården var det mestadels jordbrukare som under sommartid idkade fiske. På några ställen där öarna låg nära fastlandet hade man med sig kor och getter, som fick gå fritt på fastlandet. Flera små salterier fanns i fiskelägena. Idag finns det endast ett par verksamma yrkesfiskare, annars är det mest fritidsfiskare som fiskar för husbehov.

En del fiskelägen har behållit sin karaktär som exempelvis Trollharen, Storstungfrun, Rönnskär, Skatön, Stålnäs, Sillharet, Skärså, Humlegårdsstrand och Prästgrundet.

Foto: Lennart Andersson

Utvecklingsprojekt - en levande skärgård

Turismen har inte haft någon framträdande roll tidigare, eftersom öarna saknat turistanläggningar. Söderhamns kommun har sedan 2004 startat ett projekt med småskalig ekoturism. På två öar har man byggt övernattningsstugor, Storstungfrun och Enskär. Fler planeras på Klacksöarna. Den gamla lotsstationen på Rönnskär byggs om till ett vandrarhem.

Totalt räknar man under 2008 ha tillgång till c:a 70 bäddar. Stugorna är enkla och består av 4-6 bäddar. På Enskär finns el, i de övriga finns gasol. Stugorna når man med taxibåt. Denna båt kan också utnyttjas för dagsturister som vill besöka någon av öarna där det finns stugor. Två turer om dagen går den. Förutom taxibåten finns turistbåten M/S Moa som gör dagliga turer under sommaren. De mest populära turistanläggningarna är Stenö havsbad & camping samt Restaurang Albertina i Skärså.

Svartsundsrännan är belägen i Söderhamns skärgård. Rännan som är 925 m lång och 6-9 m bred, nämns redan år 1374. Den 17 okt nämnda år passerade ärkebiskop Birger Gregersen genom rännan på sin visitationsresa igenom landets norra delar. Ända sedan dess har rännan använts för nytto- och nöjestråfik med båt. Nu har en omfattande upprustning startat igen. Den senaste stora restaureringen skedde år 1928. Efter 1,5 års utredande fick vi i november 2005 klartecken från Miljödomstolen att sätta igång. Den 9 januari 2006 satte entreprenören STUCAB igång maskinerna och den 3 december 2007 var hela restaureringen klar.

www.svartsundsranan.se

Söderhamns Kust- & Skärgårdsförening

Föreningen bildades 1982 och har idag c:a 300 medlemmar. Föreningen äger och driver ett litet museum, Fiskarebostaden Gäddan. Idag är fastigheten upprustad med både en fiskarebostad med inredning från början av 1900-talet, och en utställningslokal. Helt nyrenoverade är bodarna som tillhör fastigheten. Det är den äldsta byggnaden på Öster, vilket var fiskarefamiljernas stadsdel. I bodarna som består av fem rum skall man under 2008 göra i ordning utställningslokaler. Muséet drivs ideellt och är öppet en dag i veckan under sommartid. Grupper kan beställa tid.

Svartsundsrännan

Ett projekt som pågått i 3,5 år i föreningens regi, är upprustningen av Svartsundsrännan, en farled inomskärs som nämns redan 1374 i skrifter. Svartsundet var då Söderhamns uthamn för seglande handelsfartyg norrut. Rännan som nu är 9 m bred

Foto: Lennart Andersson

har under landhöjningen gång på gång muddrats. Förra gången det gjordes en stor insats var 1928. Den 3 dec 2007 avslutas projektet som kostat drygt 4 miljoner kr. Rännan blir 1,60 m djup och 3-6 m bredd i botten. Längden är 925 m. Den segelfria höjden är 3 m. Höjden begränsas av en bro och två kraftledningar. Hastigheten genom rännan är maximerad till 3 knop, en led för småbåtar med andra ord. Finansiärer har varit kommunen, EU, 60 lokala företag, Sparbanksstiftelsen och föreningar samt drygt 200 enskilda personer.

Vindkraftsparken

Ett annat projekt som kommer att ge skärgården ett nytt ansikte är den stora vindkraftsparken som planeras på Storgrundet utanför Storjungfrun. Där planeras 53 "snurror" och höjden på verken är 166 m. Nattetid kommer parken att synas som en storstad, eftersom varje mast har en strålkastare på toppen. Om allt går enligt planerna kan arbetet med vindkraftsparken starta 2010.

Stålnäs Fiskeläge där marken fortfarande ägs av jordbrukare från Norrala socken.

Foto: Lennart Andersson

Skärgården nära dig

Idag kryper Söderhamns Skärgård allt närmare huvudstaden. Genom snabbare järnväg är nu restiden till Stockholm bara knappt två timmar. Och genom E 4:ans omläggning förbi Uppsala fram till Gävle, så har även restiden med bil minskat till under 2,5 tim. Allt fler Stockholmare köper fritidshus i Söderhamns skärgård, klart billigare än i Stockholmsområdet.

Välkommen att besöka "Skärgården nära dig" så kanske du också hittar ditt eget öparadis.

Lennart Andersson
ordf. i Söderhamns Kust
& Skärgårdsförening

Foto: Ann-Cathrin Arnbom

Föreningen har två bemsidor
www.skargardsforeningen.se
www.svartsundsrannan.se

EUROPEAN SMALL ISLANDS FEDERATION
Föreningar från Sverige, Finland,
Danmark, Irland, Skottland, Frankrike,
Estland, Italien och Grekland

EU är idag en union med 27 medlemsländer. För att modernisera beslutsprocess och regelverk har ett nytt fördrag arbetats fram efter många vedermödor. Det undertecknades av ländernas regeringar i Lissabon på luciadagen 2007. Men innan det träder i kraft måste det först godkännas av alla 27 medlemsländerna. I Sverige ska detta ske i riksdagen. Sedan kan fördraget gälla från 1 januari 2009.

Lissabonfördraget ersätter inte tidigare fördrag, utan innebär ändringar och tillägg i de som gäller idag. Man kommer därmed att ha två dokument, dels Fördraget om den Europeiska Unionen och dels Fördraget om EU:s funktionssätt.

Viktiga formuleringar för öarna

I fördraget om EU:s funktionssätt behandlas många olika mer konkreta frågor. Alla texter är numrerade som artiklar. Den gamla Artikel 158 har överlevt och putsats på och finns nu med som nummer 174.

Den säger alltså tydligt att öarnas situation skall ägnas särskild hänsyn inom EU. Det är nu viktigt att den fina formuleringen inte stannar vid tomma ord utan att den leder till olika åtgärder i samhället. För att bevara och påverka detta har ett speciellt initiativ har tagits.

Lissabonfördraget, artikel 174, Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning

För att främja en harmonisk utveckling inom hela unionen ska denna utveckla och fullfölja sin verksamhet för att stärka sin ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållning. Unionen ska särskilt sträva efter att minska skillnaderna mellan de olika regionernas utvecklingsnivåer och efterlämningen i de minst gynnade regionerna. Bland de berörda regionerna ska särskild hänsyn tas till dels landsbygdsområden, dels områden som påverkas av strukturomvandlingar och dels regioner med allvarliga och permanenta, naturbetingade eller demografiska nackdelar, såsom de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet, ö-regioner, gränsregioner och bergsregioner.

Ett nytt nätverk ger ESIN draghjälp

För att följa hur EU nu kommer att förverkliga Artikel 174 är det på väg att bildas ett nätverk, en "Artikel 174 grupp", som kan göra kraftfulla uttalanden, ordna gemensamma aktiviteter och uppvaktningar. Man ska samarbeta kring de gemensamma frågorna för människorna i de nordligaste regionerna med mycket låg befolkningstäthet, öarna och bergsområdena.

Till det nya nätverket för lobbying på "Artikel-nivå" har följande organisationer bjudits in:

- Association Européenne des Elus de Montagne, AEM
- European Small Islands Federation, ESIN
- Euromontana
- Islands Commission of the CPMR
- Network of the Insular Chambers of Commerce, INSULEUR
- Northern Sparsely Populated Areas, NSPA

Bengt Almqvist

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

De bofasta skärgårdarnas riksorganisation

Våra medlemsföreningar

Bohusläns Skärgårdsråd

Hvens Byalag

Blekinge Kust- och Skärgårdsförening

Smålandskustens Skärgårdsförening

Östergötlands Skärgårdsförening

Visingsörådet

Vinöns Kultur- och Hembygdsförening

Sörmlands Skärgårds Intresseförening

SIKO Skärgårdens Intresseföreningars Kontaktorganisation (Stockholm)

Gräsö Skärgårdsråd

Söderhamns Kust- och Skärgårdsförening

Hemsö Skärgårdsförening

Holmöns Utvecklingsforum

Luleå Skärgårdsförening